

*Карбовничий І.Р.,
здобувач вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 015 «Професійна освіта (Аграрне виробництво,
переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)»
Науковий керівник: Курепін В.Н.,
канд.екон.наук, доцент, доцент кафедри методики професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний університет
kypins@ukr.net*

ЗМІНА КЛІМАТУ, ЯК ЗАГРОЗА БЛАГОПОЛУЧЧЮ ЛЮДИНИ ТА ЗДОРОВ'Ю ПЛАНЕТИ

Причиною небезпечних та широкомасштабних порушень у природі є спричинена діяльністю людини зміна клімату. Вона може зачепити життя мільярдів людей у всьому світі, бо має суттєві ризики до яких мешканцям Землі треба прикласти аби які зусилля щодо їх зниження. Вчені стверджують, найбільше страждають люди та екосистеми, які не здатні повністю впоратися з цією ситуацією.

Зміна клімату є серйозною загрозою нашому благополуччю і здоров'ю планети. Вона посилюється, а прояви її факторів є похмурих попередженням про наслідки бездіяльності людини. Сьогоднішні ми спостерігаємо, як люди та екосистеми адаптуються до зростаючих кліматичних ризиків та як реагує на них природа.

Неминучі чисельні кліматичні небезпечні явища, які пов'язані з глобальним потеплінням (всього лише на 1,5°C) протягом наступних двох десятиліть змінять світ, зроблять його іншим, більш суворим. Потепління, навіть тимчасове, спричинить додаткові суворі наслідки, деякі з яких стануть незворотними: зростуть ризики суспільству, зокрема інфраструктури і низовинних прибережних місць існування людини.

Для вирішення проблем зростання ризиків від людства потрібні термінові заходи [1]. Пороги чутливості сучасних рослин та тварин вже відчувають посилення хвиль спеки, посух та повеней. Такі види, як дерева та корали вже зараз схильні до масової загибелі. Такі екстремальні погодні явища можуть відбуватися одночасно, викликаючи каскадні впливи, з якими дедалі важче справляється фауна та флора Землі. До того ж мільйони людей відчувають критичну відсутність безпеки у сфері продовольства та води. Особливо це стосується держав в Африці, Азії, Центральній та Південній Америці, на малих островах та в Арктиці.

Щоб адаптуватися до зміни клімату та уникнути випадків загибелі людей, біорізноманіття та інфраструктури необхідні амбітні, прискорені дії зі швидкими та значними скороченнями викидів парникових газів. Згідно експертних висновків екологів та інших фахівців з захисту довкілля, поки що прогрес у галузі адаптації виглядає, як нерівномірний під час якого відбувається збільшення розривів між вжитими діями та тим, що необхідно для вирішення проблеми зростання ризиків. Ці розриви є найбільш значними між групами населення з низьким рівнем доходу [2].

Зауважимо, ми визнаємо взаємозалежність клімату, біорізноманіття та людей, тому особлива увага повинна приділяється невідкладності негайних та більш амбітних дій щодо усунення кліматичних ризиків. Напів міри не є більш варіантом. Ключем до забезпечення гарантії придатного для життя майбутнього є збереження та підвищення стійкості природних ресурсів. Для поліпшення життя людей потрібні нові уявлення про потенціал природних ресурсів. Існують варіанти адаптації до клімату, що змінюється, отож є і варіанти для зниження кліматичних ризиків.

Більш стійкі до зміни клімату, зрозуміло, здорові екосистеми, вони забезпечують життєво важливі послуги, такі як продукти харчування та чиста вода. Суспільство може скористатися здатністю природи поглинати і зберігати вуглець. Для цього необхідно постійно відновлювати деградуючі екосистеми [3]. Ми можемо зберегти ефективним і неупередженим чином від 30 до 50 відсотків сухопутних, прісноводних та океанських середовищ існування. Тим самим прискорити прогрес на шляху до сталого розвитку.

Зміна клімату, як зазначають вчені, взаємодіє з глобальними тенденціями, як то: нестійке використання природних ресурсів; втрати та збитки від екстремальних явищ та пандемії; зростаюча урбанізація; соціальна нерівність. Таким чином відбувається загроза майбутнього розвитку.

Для вирішення всіх цих різних проблем необхідна спільна участь всіх: уряду, приватного сектору, громадянського суспільства. Спільна праця ставить пріоритетом зниження ризиків, також забезпечує неупередженість і справедливість при прийнятті рішень та інвестуванні. Таким чином, можна примирити різні інтереси, цінності та світогляди [4].

Рішення можуть бути більш ефективними завдяки об'єднанню наукових та технологічних ноу-хау, знань місцевого населення та корінних народів. Якщо людство буде не здатне досягти незалежності від зміни клімату, це однозначно призведе до несприятливого майбутнього для людей та природи.

Необхідна докладна оцінка впливів зміни клімату, ризиків та адаптації до нього, бо вогнище впливів та ризиків можуть виникати і в містах, де мешкає більше половини населення світу. У таких умовах здоров'я, життя та засоби для існування людей; майно та найважливіші об'єкти інфраструктури, включаючи енергетичні та транспортні системи, все більше будуть наражатися на негативний вплив небезпек (хвилі спеки, штормів, посухи, повеней), повільно наступаючи зміни, включаючи підвищення рівня моря.

Зростаюча урбанізація породжує складні ризики, особливо в тих містах де більш всього відчувається зміна клімату. Ускладнює ситуацію погано сплановане зростання, високий рівень бідності та безробіття, брак основних послуг. Водночас у галузі клімату, міста також надають можливості для дій: надійне постачання чистою водою; зелені будівлі; відновлювані джерела енергії; стійкі транспортні системи, що з'єднують міські та сільські райони. Все це може призвести до створення більш інклюзивного, справедливішого суспільства.

Але наразі з'являються все більше доказів того, що адаптація може призвести до ненавмисних наслідків [5], зокрема: руйнування природи; небезпека для життя людей; збільшення викидів парникових газів тощо. Чи можна цього уникнути? Звичайно, так, для цього необхідно залучити всіх до планування, приділяючи увагу питанням неупередженості та справедливості, при цьому необхідно спиратися на знання корінних народів та місцевих знань.

Ми розуміємо, що зміна клімату це глобальна проблема, яка потребує разом з загальними рішеннями виконання і місцевих рішень. Для цього потрібна широка регіональна інформація, що дозволяє забезпечити незалежний від зміни клімату розвиток. Незалежний від зміни клімату розвиток є проблемним завданням при поточних рівнях потепління [6]. Воно стане більш обмеженим, якщо глобальне потепління перевищує 1,5⁰C. У деяких регіонах такий розвиток буде неможливим, якщо глобальне потепління перевищує 2⁰C. Такий висновок є ключовим, він підкреслює термінову необхідність вживання заходів у сфері клімату, з упором на неупередженість і справедливість. Більш ефективна адаптація до зміни клімату та скорочення викидів може бути при адекватному фінансуванні, передачі технологій, відданості та партнерстві.

Отже, дослідження фахівців екологів (з зміни клімату) однозначні - зміна клімату є загрозою для благополуччя людини та здоров'я планети. Будь-яка подальша бездіяльність та затримка в узгодженні глобальних дій призведе до упущення можливості щодо забезпечення придатного для життя майбутнього

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Ivanenko V. Technological load on the natural environment of the Mykolaiv region: problems, solution ways. Науково-практична конференція, присвячена Всесвітньому метеорологічному дню «На варті кліматичних дій» та Всесвітньому дню водних ресурсів «Вода для миру» (м.Київ, 22-23 березня 2024 р.). Київ, 2024. С. 146-148. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18868>.

2. Kurepin V. Environmental and climate consequences of negligent attitude to green landing in cities and populated points. Науково-практична конференція, присвячена Всесвітньому метеорологічному дню «На варті кліматичних дій» та Всесвітньому дню водних ресурсів «Вода для миру» (м. Київ, 22-23 березня 2024 р.). Київ, 2024. С. 149-151. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18867>.

3. Курепін В. М., Іваненко В. С. Екологія та війна, погляд через минуле у майбутнє, глобальні виклики, загрози // Ekologia i racjonalne zarzadzanie przyrodą: edukacja, nauka i praktyka [Zasób elektroniczny]: materiały z międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej (Łomża – Żytomierz, 15.11.2023 r.). Łomża : MANS w Łomży, 2023. С. 265-275. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/16200>.

4. Орешко К. Ф. Кліматично нейтральні малі та середні бізнес-компанії: уникнути, зменшити, компенсувати. Екологія, природокористування та охорона навколишнього середовища: прикладні аспекти : матеріали VII всеукраїнської науково-практичної заочної конференції (м. Київ, 17 травня 2024 р.). Київ : МДУ, 2024. С. 34-37. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18296>.

5. Курепін В.М. Марченко Д.Д. Сучасні технології захисту навколишнього середовища від впливу сонячних електростанцій. Modern Economics. 2024. № 44(2024). С. 79-84. DOI:[https://doi.org/10.31521/modecon.V44\(2024\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V44(2024)-13).

6. Курепін В. М., Бацуровська І. В. Еколого-економічний баланс на Кінбурні: обставини заповідної території довоєнного, воєнного та поствоєнного часу (in English). Modern Economics. 2023. № 42(2023). С. 62-69. DOI:[https://doi.org/10.31521/modecon.V42\(2023\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V42(2023)-09).